

SAVONLINNAN KAUPUNKI
Tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS

2012

3.6.2013

1	TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA.....	2
1.1	Tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet	2
1.2	Kokoonpano	2
1.3	Toimintamuodot ja työskentelyn lähtökohta	2
1.4	Arvio kaupunginhallituksen laatiman toimintakertomuksen laadusta, luotettavuudesta ja kehittämistarpeista	3
2	EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN HUOMIOIDEN KÄSITTELY	4
3	KAUPUNGIN TOIMINTOJEN JÄRJESTÄMINEN JA YLEISARVIOINTI	4
4	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	5
4.1	Keskushallinto	5
4.1.1	Strategiset tavoitteet.....	6
4.1.2	Toiminnalliset tavoitteet	6
4.1.3	Taloudelliset tavoitteet.....	7
4.2	Perusturvan toimiala.....	8
4.2.1	Strategiset tavoitteet.....	8
4.2.2	Toiminnalliset tavoitteet	8
4.2.3	Taloudelliset tavoitteet.....	8
4.3	Sivistystoimen toimiala	11
4.3.1	Strategiset tavoitteet.....	11
4.3.2	Toiminnalliset tavoitteet	11
4.3.3	Taloudelliset tavoitteet.....	12
4.4	Tekninen toimiala	13
4.4.1	Toiminnalliset tavoitteet	13
4.4.2	Taloudelliset tavoitteet.....	16
5	HENKILÖSTÖ	18
5.1	Yleistä	18
5.2	Henkilöstön määrä.....	18
5.3	Henkilöstön ikärakenne ja eläköityminen	18
5.4	Koulutus ja osaaminen	18
5.5	Työhyvinvointi ja poissaolot	19
5.6	Johtaminen.....	20
5.7	Henkilöstöraportti	20
6	KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	20
7	TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEIDEN ARVIOINTI	22
8	SISÄINEN VALVONTA JA KONSERNIVALVONTA	26
9	YHTEENVETO	27
10	TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KAUPUNGINVALTUUSTOLLE.....	28
11	ALLEKIRJOITUKSET	29

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

1.1 Tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet

Valtuuston toimikaudekseen asettama tarkastuslautakunta vastaa kuntalain 71 §:n nojalla kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä sekä tarkastusta koskevien asioiden valmistelusta valtuustolle. Lautakunnan tehtävänä on erityisesti arvioida ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

1.2 Kokoonpano

Savonlinnan kaupungin kaupunginvaltuusto valitsi 26.1.2009 (§ 11) pitämässään kokouksessa tarkastuslautakunnan toimikaudeksi 2009 - 2012.

Tarkastuslautakuntaan kuuluvat:

jäsen	varajäsen
Ronkanen Onni, puheenjohtaja, ero jäsenyydestä, Kv 30.1.2012 § 6	Mikkonen Vuokko
Kallio Tuija, puheenjohtaja, Kv 30.1.2012 § 7, ero jäsenyydestä Kv 17.9.2012 § 88	
Luostarinen Jarmo, puheenjohtaja, Kv 17.9.2012 § 88	
Linnamurto Erja, varapuheenjohtaja	Kutvonen Reijo
Eerikäinen Marja, ero jäsenyydestä Kv 14.11.2011 § 121	Luukkainen Sirpa
Lukkarinen Tiina, Kv 14.11.2011 § 121	
Kiema Ilpo	Tiilikainen Pekka
Kontinen Mervi	Hyvönen Marja, ero varajäsenyydestä, Kv 28.3.2011 § 39
	Liukko Rauni, Kv 28.3.2011 § 39
Nykänen Hannu	Wahl Ritva
Okkonen Harri	Kuutti Markku
Roivio Heli	Kankkunen Jarmo
Ruuskanen Asko	Olsonius (Lappalainen) Sakarias

Tarkastuslautakunnan sihteerinä ja kokousasioiden valmistelijana on toiminut tarkastussihteerinä Anneli Oksala varahenkilönään sisäinen tarkastaja Hanne Larinen 17.6.2012 asti sekä ajalla 1.8. - 31.12.2012 laskentasihteerinä/vs.sisäinen tarkastaja Soili Leinonen.

1.3 Toimintamuodot ja työskentelyn lähtökohta

Tarkastuslautakunta 2009 – 2012 on kokoontunut vuoden 2012 aikana 19 kertaa. Lautakunnan kolme jäsentä sekä tarkastussihteerinä ovat osallistuneet vuoden 2012 aikana tarkastuslautakunnille järjestettyyn koulutustilaisuuteen.

Tarkastuslautakunta on perehtynyt valtuuston asettamiin tavoitteisiin ja kaupunginhallituksen toimintakertomuksessa (tasekirja) esittämään tavoitteiden toteutumisesta koskevaan raportointiin. Lautakunta on tutustunut kaupungin toimintaan pöytäkirjojen, toimintaa ja taloutta koskevien raporttien sekä pyytämiensä selvitysten avulla. Kaupunginjohtaja ja muut johtoryhmän jäsenet ovat esitelleet lautakunnalle vastuualueensa toimintaa ja tavoitteiden toteutumista 11.10.2012 järjestetyssä erillisessä arviointi-/strategiapäivässä.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessaan esittämät näkemykset perustuvat lautakunnan kokouksissa saamiinsa selvityksiin sekä asiakirjoihin. Arviointikertomuksen tarkoituksena on todeta, onko toiminta vastannut kaupunginvaltuuston tahtoa.

Tarkastuslautakunnan edelliset puheenjohtajat Onni Ronkanen (Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, hallituksen jäsen) sekä Tuija Kallio (Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä työnantajana) eivät esteellisinä ole osallistuneet perusturvan toimialan arviointiin toimiaikanaan.

Tarkastuslautakunnan varapuheenjohtaja Erja Linnamurto ei esteellisenä ole osallistunut perusturvan toimialan (perusturvalautakunnan varapuheenjohtaja), tarkastuslautakunnan jäsen Heli Roivio ei esteellisenä ole osallistunut aluejohtokunnan (aluejohtokunnan puheenjohtaja), tarkastuslautakunnan jäsen Tiina Lukkarinen ei esteellisenä ole osallistunut vapaa-aikalautakunnan alaisen toiminnan arviointiin (läheinen vapaa-aikalautakunnan jäsen) eikä tarkastuslautakunnan jäsen Asko Ruuskanen esteellisenä ole osallistunut perusturvan toimialan (Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, hallituksen puheenjohtaja) arviointiin vuodelta 2012. Tarkastuslautakunnan jäsen Ilpo Kiema ei esteellisenä ole osallistunut Savolan kaa-voitusta koskevaan arviointiin (Suur-Savon Osuuspankin hallituksen jäsen)

Hallinnon ja talouden tilintarkastajana on toiminut kaupunginvaltuuston 9.3.2009 § 42 tarkastusyhteisöksi valitsema PwC Julkistarkastus Oy ja vastuunalaisena tilintarkastajana JHTT, KHT Elina Hämäläinen. Tilintarkastaja on osallistunut tarkastuslautakunnan kokouksiin. Työnsä tilintarkastaja on suorittanut vuodelle 2012 laaditun tarkastusohjelman mukaisesti. Tilintarkastaja on antanut kuntalain 75 §:n mukaisen tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastajan 23.5.2013 päivämääräinen tilintarkastuskertomus ei sisällä sellaisia Kuntalain 75 §:n 2. momentissa tarkoitettuja muistutuksia, joiden johdosta tarkastuslautakunnan olisi tullut ryhtyä ko. pykälän 3. momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

1.4 Arvio kaupunginhallituksen laatiman toimintakertomuksen laadusta, luotettavuudesta ja kehittämistarpeista

Tasekirja on luotettava ja antaa hyvän kuvan kaupungin toiminnoista ja taloustilanteesta. Sen luotettavuutta olisi kuitenkin syytä edelleen parantaa. Tarkastuslautakunta suosittelee, että ennen kunkin toimialan tavoitteiden toteutumisen käsittelyä olisi toimialajohtajan lyhyt oleellisimpiin asioihin keskittyvä katsaus.

Tasekirjassa on joukko taulukoita asioita havainnollistamassa. Niiden käyttö on suositeltavaa, mutta niiden pitäisi liittyä tekstiin tai ainakin tekstissä pitäisi olla viit-

taus kuvioon. Kuvioita ei pitäisi jättää pelkästään otsikon varaan varsinkaan silloin, kun aikaväliin mahtuu kuntaliitos, joka on todennäköisesti vaikuttanut esitettävään asiaan. Näissä tapauksissa selostus muutoksesta olisi ollut paikallaan kuvion yhteydessä. Kuviot perusopetuksen ja lukio-opetuksen nettomenoista oppilasta kohti (tasekirja sivut 77 ja 80) olisivat sopineet hyvin samaan kuvioon ja antaneet mielenkiintoista vertailupohjaa lukijalle.

Tavoitteiden asettamisessa on vielä kehitettävää. Tasekirjassa käytetään edelleen jonkin verran mittareita, joilla ei pysty mittaamaan tavoitteen toteutumista. Lisäksi joukossa on myös tavoitteita, joiden toteutumista on mahdoton todeta millään tavalla. Tarkastuslautakunta ei suosittelen myöskään sellaisten tavoitteiden asettamista, jotka eivät luontevasti liity toimialaan: esimerkiksi tasekirjan sivu 66 kohta 2.4.

Tasekirjassa on joitakin kirjoitus- ja/tai huolimattomuusvirheitä, mutta niillä ei ole kokonaisuuden kannalta merkitystä, ja niiden lukumäärä on ilahduttavasti jatkuvasti vähentynyt. Tuloslaskelman ja vuosien 2011 ja 2012 vertailun yhteyteen (tasekirjan sivu 212) olisi pitänyt lisätä merkintä ulkoisesta tuloslaskelmasta.

Tasekirja sisältää yhä runsaasti lyhenteitä, vaikka vastineissa on mainittu, että talousarvion valmistelijoille annetaan ohjeistusta, ettei lyhenteitä käytetä. Lyhenteiden käyttö pitäisi koskea myös tasekirjan laatimista. Tasekirjassa tulee olla selkeästi esillä alkuperäinen tarkoitus ennen lyhennystä (lyhenteen selitys).

2 EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN HUOMIOIDEN KÄSITTELY

Tarkastuslautakunta esitti kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista kaupunginhallituksen selvitykset niin, että ne voidaan käsitellä valtuustossa viimeistään vuoden 2012 syyskuun loppuun mennessä. Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 17.9.2012 § 76 merkinnyt tiedoksi arviointikertomuksessa 2011 esille tuomiin asioihin laaditut selvitykset ja tehdyt toimenpiteet.

Tarkastuslautakunta toteaa, että suurin osa arviointikertomuksessa olleista tarkastuslautakunnan tekemistä havainnoista on otettu huomioon, erityisesti perusturvan toimialan antamat vastineet olivat asialliset ja täsmälliset. Henkilöstöosion tekniset virheet on tiedostettu/myönnetty. Positiivista on, että tarkastuslautakunnan havaintoihin on vastattu ja että annetut vastineet ovat vuoropuhelua.

3 KAUPUNGIN TOIMINTOJEN JÄRJESTÄMINEN JA YLEISARVIOINTI

Savonlinnan kaupungin toiminnot perustuivat valtuuston hyväksymään strategiaan, joka on toteutunut pääosin. Palvelutaso on säilynyt edellisen vuoden tasossa, mutta vuoden 2012 tilinpäätös on 7,22 miljoonaa euroa alijäämäinen. Vuoden 2012 kaikki toimintakulut ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna kaikkiaan 7,68 miljoonaa euroa, kun vastaavasti kaikki toimintatuotot alittuivat 0,66 mil-

joonaa euroa. Tämä on huolestuttava suuntaus. Kaupungin toiminnot on järjestetty omana toimintona ja ostopalveluina kuntayhtymiltä tai yksityisiltä toimijoilta. Miten kattavasti palvelujen tuottamista on arvioitu kustannustehokkuuden ja laadun kannalta?

Perusturvan toimialalla palvelutarve kasvoi arvioitua enemmän, etenkin lastensuojelussa ja vammaispalvelussa, aiheuttaen lisämäärärahan tarpeen. Vammaispalvelussa henkilökohtaisten avustajien palvelutarve on kasvanut edelleen samoin vammaiskuljetuspalvelut. Perusturvan toimialalla toimintakulut sisältävät sellaisia arvaamattomia muutoksia, joita ei osattu ennakoida talousarvion laatimisvaiheessa.

Kuntaliitoksen toteutumisen organisaattoriksi perustettiin yhdistymishallitus, joka päätti ja valmisteli päätöksentekoon sekä yhdistymiseen liittyvät talouden ja toiminnan käytännön asiat uudelle kunnalle vuodelle 2013. Yhdistymishallituksen toimivalta päättyi uuden valtuuston ensimmäiseen kokoukseen, jossa valittiin uudelle kunnalle kaupunginhallitus ja keskeiset lautakunnat. Yhdistymishallitus suoriutui vaikeasta tehtävästään kohtuullisen hyvin.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan kuntaliitoksen toteuduttua henkilöstön siirto oli eräiltä osin huonosti organisoitu. Helmikuussa 2013 osalla henkilöstöä eivät toimenkuvat ja tehtävät olleet vielä selvillä.

Monipalvelukeskuksen toiminnassa on edelleen ongelmia ja siinä on parannettavaa. Tulosalueen alkuperäinen tarkoitus tehdä ja järjestää kaupungin sisällä henkilöstötarpeeseen pohjautuvia henkilöstösiirtoja eri toimialoille toteutui edelleen heikosti.

Savonlinnan työttömyysaste joulukuun lopussa oli 15,3 % koko väestöstä, koko maan vastaavan luvun ollessa 10,7 %. Työttömyysasteen jatkuva nousu aiheuttaa kaupungille taloudellisia vastuita mm. mahdollisina pitkäaikaistyöttömien Kelakorvauksen maksuina. Työllisyyden parantamiseksi valtio myönsi kaupungille rahaa pitkäaikaistyöttömien (yli 500 päivää työttömänä olleita) työllisyyden Kuntakokeilu -projektiin. Savonlinnassa toimii myös työllistämistä edistävä Kanava -hanke, joka on suunnattu yli 25-vuotiaille alle vuoden työttömänä olleille ja työttömyysuhan alla oleville tai alaa vaihtaville aikuisille. Kanava -hanke on käynnistynyt hyvin ja työllistyminen hankkeen kautta kohderyhmälle on ollut lähes 53 % työllistettävistä. Kuntakokeilun pitkäaikaistyöttömien työllisyysuhan aloitti toimintansa syyskuussa 2012.

4 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

4.1 Keskushallinto

Vuoden 2012 aikana varmistui Punkaharjun ja Kerimäen yhdistyminen Savonlinnaan. Se työllisti koko vuoden kaikkia hallintokuntia, erityisesti keskushallintoa. Kuntaliitoksesta suoriuduttiin kuitenkin kohtuullisen hyvin, ja hallinto alkoi toimia normaalisti heti vuoden vaihteen jälkeen, vaikka täysin yhtenäisen toimintakulttuu-

rin omaksuminen viekin jonkin aikaa. Kaupunginjohtajan ja Punkaharjun kunnanjohtajan julkisuudessa käymä sanailu jälkimmäisen asemasta tulevassa organisaatiossa ei ollut eduksi kaupungin imagolle.

Kaupunginvaltuuston kokoukset pidetään pääsääntöisesti maanantaisin. Pöytäkirja tarkastetaan kuitenkin pääsääntöisesti vasta saman viikon torstaina, jolloin pöytäkirja on kuntalaisten luettavissa aikaisintaan torstai-iltana. Pöytäkirjojen valmistumisen aikataulu tuntuu nykyisen tietotekniikan aikakaudella varsin hitaalta. Onko mahdollista nopeuttaa pöytäkirjan nähtäväksi asettamisen aikataulua?

Kaupungin kotisivujen päivitys ontui mm. kuntaliitoksen aiheuttaman tilanteen vuoksi. Uudet toimielimet tiedettiin jo hyvissä ajoin ennen vuoden vaihdetta, mutta kokoonpanojen päivitys kesti tarpeettoman kauan. Vielä ainakin 13.4.2013 olivat keskusvaalilautakunnan, tiejaoston ja yhteistyötoimikunnan tiedot päivittämättä.

Yhdistymishallituksen vastuu oli kuntaliitosvalmistelussa suuri mm. elinkeinotoimen järjestämisessä, maksujen ja taksojen hintojen määrittämisessä, hallintosäännössä, tasapainottamistoimenpiteissä, tulevan kunnan talouden vakauttamisessa ja talousarvion realistisuudessa. Lopullinen arviointi voidaan tehdä vasta vuoden 2013 arvioinnin yhteydessä, mutta jo nyt on nähtävissä talousarvion epärealistisuus tietyiltä osilta. Voidaanko esimerkiksi vuoden 2013 talousarvion kehittämis- ja elinkeinopalveluiden määrärahalla edellyttää elinkeinoelämän kehittämistä?

Vuonna 2012 tehdyt valtuustoaloitteet käsiteltiin kaupunginvaltuuston kokouksessa 11.3.2013 § 109. Tiedostoa ei ollut vielä 3.5.2013 siirretty luottamushenkilöportaaliin vaikka asia oli vastineissa luvattu.

4.1.1 Strategiset tavoitteet

Keskushallinnon toimialalle ei edelleenkään ollut vuonna 2012 määritelty visiota eikä strategisia tavoitteita, joten niiden arvioiminen ei ole mahdollista. Tilanne on parantunut vuoden 2013 talousarviossa. Miten talousarvion ohjaava vaikutus toteutui keskushallinnossa vuonna 2012?

Tarkastuslautakunta tiedusteli arviointi-/strategiapäivässä 11.10.2012 vision toteutumista. Vastaus saatiin ainoastaan perusturvajohtajalta. Muut toimialajohtajat eivät ottaneet asiaan mitään kantaa. Hallituksen ja valtuuston puheenjohtajat eivät olleet läsnä kyseisessä tilaisuudessa. Arviointi-/strategiapäivästä jäi kuitenkin positiivinen yleisvaikutelma.

4.1.2 Toiminnalliset tavoitteet

Hallintopalvelut

Hallinto- ja henkilöstöpalvelujen tavoitteet toteutuivat kohtuullisen hyvin, tärkeimpänä kuntaliitoksen toteuttaminen. Kaupunginhallituksen työn kehittämisen tavoite toteutui kuitenkin vain pieneltä osalta, sillä tasekirjan mukaan vasta 17.12.2012 päätettiin kaupunginvaltuustossa aloittaa kaupunkiorganisaation ohjaus- ja johta-

misjärjestelmän kehittämistoimet. Kahden kuntalaistilaisuuden järjestäminen vuoden aikana vaikuttaa kovin vaatimattomalta ja helpolta tavoitteelta saavuttaa.

Kehittämisen- ja omistajaohjauspalvelujen tavoitteista osa jäi saavuttamatta. Savonrannan kehittämishankkeet jäivät odottamaan valituksen käsittelyä hallinto-oikeudessa. Omaisuuden realisointia tapahtui, mutta tavoitteista jäätiin varsin kauas. Tilannetta perustellaan ostajien vähäisyydellä, mutta onko markkinoinnissa mahdollisesti tehostamisen varaa? Venäjä-ohjelman muokkaaminen ja toimeenpano siirtyi seuraavaan vuoteen. Yrittäjyys-vaikutusarviointia varten on laadittu ohjeet ja arviointilomake, mutta arviointi on toteutunut liian harvoin.

Talouspalveluissa laadittiin uusi talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2013 – 2017. Palvelujen tuottavuuden parantamista käsiteltiin talouden tasapainottamisen yhteydessä yhtenä merkittävänä taloutta tasapainottavana tekijänä. Arviota tuottavuuden mahdollisesta paranemisesta ei ole raportoitu.

Osaamisen ja elinkeinoelämän kehittämispalvelut

Osaamisen ja elinkeinoelämän kehittämispalveluille oli asetettu paljon tavoitteita, joista osa oli yhteisiä alan hallintokuntien tai kuntayhtymien kanssa. Monet tavoitteista toteutuivatkin ja vahvistivat kaupungin kuvaa aktiivisena elinkeinoelämän edellytysten luojana. Kuitenkin erityisesti matkailuhankkeet etenivät varsin hitaasti tai polkivat suorastaan paikallaan lähinnä kaavoitukseen liittyvien valitusten johdosta. Myöskään kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelman toimeenpano ei edennyt ja paikallaan polkeminen alkaa jo vaikuttaa negatiivisesti liike-elämän investointisuunnitelmiin. Hoiva-alan yritystoiminnan vahvistaminen ei vielä edennyt mainittavasti. Lentoliikenne onnistuttiin säilyttämään, mutta uusia lentoyhteyksiä ei avautunut. Henkilöjunaliikennettä Pieksämäelle ei saatu järjestettyä.

Monipalvelukeskus

Monipalvelukeskus ei ole kommentoinut kaikkien vuodelle 2012 asetettujen tavoitteiden toteutumista. Työtehtävien uudelleen organisoimisen avulla on vakinaista henkilöstöä onnistuttu vähentämään, mutta pitkistä poissaoloista johtuen on jouduttu käyttämään sijaisia. Tavoitteiksi asetettujen paperittoman hallinnon toteuttamisen suunnittelun ja prosessien sähköistämisen toteutumista ei ole kommentoitu. Palvelujen myynti kaupunkiorganisaation ulkopuolelle ei ole lisääntynyt. Onko palveluja edes yritetty markkinoida? Onko tavoite seudulle tarjottavien palvelujen määrän kasvattamisesta (2013 - 2015) realistinen?

4.1.3 Taloudelliset tavoitteet

Keskushallinto toteutti taloudelliset tavoitteensa kohtuullisen hyvin. Toimintatuotot, jotka suurimmaksi osaksi saadaan sisäisellä laskutuksella, jäivät noin 18 000 euroa tavoitteesta.

Toimintakulut alittivat alkuperäisen talousarvion noin 0,16 miljoonalla eurolla, mutta ylittivät muutetun talousarvion, missä niitä oli alennettu, noin 0,19 miljoonalla

eurolla. Talousarviomuutos osoittautui tässä tapauksessa osittain tarpeettomaksi. Miksi talousarviomuutosta tehtiin ja mikä aiheutti lopullisen ylityksen?

4.2 Perusturvan toimiala

4.2.1 Strategiset tavoitteet

Kaupunkistrategiasta johdetut perusturvan strategiset tavoitteet on määritelty johdonmukaisesti. Arvioinnissa on verrattu tuloskortteihin kirjattuja tavoitteita ja niiden toteutumista. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen on keskeistä, joten erityistä huomiota on kiinnitetty niiden merkittäviin poikkeamiin.

4.2.2 Toiminnalliset tavoitteet

Lähtökohta toiminnallisten tavoitteiden arvioinnissa on, miten perusturvan toimialan palvelujen saatavuus on järjestetty ja miten palvelujen laatua on kyetty kehittää. Lakisääteiset palvelut on järjestetty pääosin tavoitteiden mukaisesti. Sote-palvelujen organisaatiomuutoksen epäselvyys on haitannut toimintaa.

Perusterveydenhuollon lääkäripalvelujen saatavuus on parantunut ja lähetteet erikoissairaanhoidon ovat vähentyneet. Lapsiperheille suunnatun kotipalvelun käynnistyminen on positiivinen uudistus. Ikäihmisten pitkäaikaisen laitoshoidon hoitopäivien määrä on vähentynyt 9,4 % edellisestä vuodesta. Erityisesti eläkeläisten ja työttömien lääkäripalvelujen saannissa on kuitenkin edelleen ongelmia.

Vanhustenhuoltopalvelun yksityistäminen ei ole tuonut toivottua säästöä. Miten kattavasti vanhustenhuoltopalveluiden tuottamista omana toimintana ja ostopalveluina on selvitetty?

Terveyden edistämisen mittarina on edelleen ”alkoholijuomien myynti/asukas sekä lasten ja nuorten tupakointi ja päihteiden käyttö”, vaikka mittaus todettiin jo viime vuonna mahdottomaksi.

Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan tilaratkaisut ovat hoitamatta. Onko asiaan todella paneuduttu ja mitä asialle tehdään?

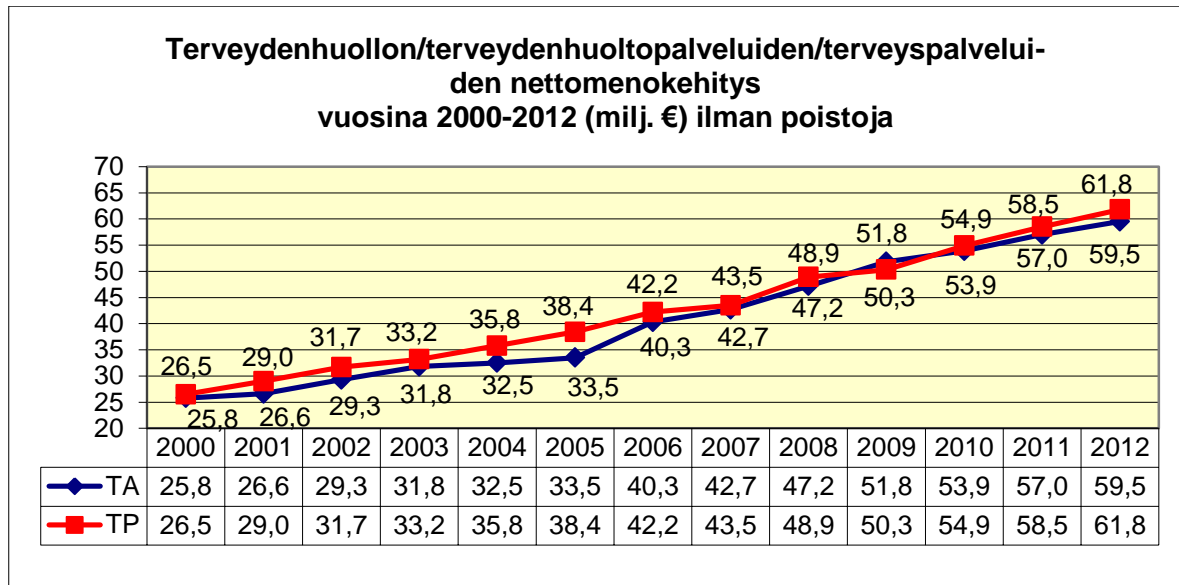
Positiivisena asiana voidaan todeta, että oma lastenkoti aloitti saneerauksen jälkeen toimintansa ja lastenkodin laajennus toteutunee uuden toimitilan myötä.

4.2.3 Taloudelliset tavoitteet

Suurin huoli on ollut jo kauan sosiaali- ja perusterveydenhuollon kustannusten nousu. Perusturvan toimialan nettotoimintamenoja ei ole saatu toteutettua tavoitteiden mukaisina. Toimialan toimintakulut ylittyivät 6,32 miljoonaa euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Sosiaali- ja perhepalveluiden tulosalueen osalta merkittävimmät kustannusten nousut aiheutuivat eri asiakasryhmien asumispalvelujen kustannuksista, vammaispalvelun kuljetuspalveluista, Kelalle maksettavien työmarkkinatukien kuntaosuusmenoista ja kotipalveluista. Kuljetuspalvelujen kustannusten nousuun vaikutti myös asiointiliikenteen vajoisuus. Kaikkien Itä-Savon sai-

raanhoitopiirin kuntayhtymältä (Sosteri) ostettujen palvelujen kustannukset nousivat 5,3 %, vaikka tavoite oli 3 %. Mistä näin suuri alibudjetointi johtuu?

Terveydenhuollon/terveydenhuoltopalveluiden/terveyspalveluiden nettomenokehitys (Kuvio 1) on jatkanut edelleen kasvua talousarviossa ennakoitua enemmän. Näiden kustannusten kurissa pitäminen olisi ollut keskeistä kokonaistalouden alamaan hillitsemiseksi.

Kuvio 1. Alkuperäisen talousarvion ja tilinpäätöksen mukainen terveydenhuollon/terveydenhuoltopalveluiden/terveyspalveluiden nettomenokehitys vuosina 2000 - 2012. Parikkala erosi 1.1.2010 kuntayhtymästä. Savonrannan kunta liitettiin kuntaliitossopimuksella Savonlinnan kaupunkiin 1.1.2009 alkaen.

Lähde: Tasekirjat, Savonlinnan kaupunki

Savonlinnassa erikoissairaanhoidon nettokustannukset euroa/ asukas (taulukko 1) ovat kasvaneet vuonna 2011. Vuoden 2012 tilinpäätöksessä erikoissairaanhoidon ostopalvelujen ylitys oli noin 78 000 euroa 2,40 miljoonan euron terveyspalveluihin kohdistetusta talousarviomuutoksesta huolimatta.

Erikoissairaanhoidon nettokustannukset, euroa / asukas (1071)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Koko maa	608	652	691	735	779	810	850	920	954	974	1028
Enonkoski	631	724	874	841	931	1051	1001	1334	1396	1453	1355
Kerimäki	588	671	725	781	923	948	1016	1147	1185	1258	1369
Parikkala	713	677	773	814	866	1013	1002	1121	1125	1232	1326
Punkaharju	590	614	807	800	772	942	937	1013	1072	1250	1398
Rantasalmi	690	819	820	879	948	1030	1042	1203	1164	1278	1411
Savonlinna	686	764	810	889	938	1069	1085	1229	1211	1344	1441
Sulkava	698	781	769	897	919	953	962	1159	1143	1323	1335

Taulukko 1. Erikoissairaanhoidon nettokustannukset, euroa/asukas. Lähde: www.Sotkanet.fi

Savonlinnan perusterveydenhuollon (mukaan lukien hammashuolto) nettokustannukset euroa/asukas (taulukko 2) kustannukset ovat jatkaneet nousuaan 6,4 % vuonna 2011. Vuonna 2012 perusterveydenhuollon kustannusten alitus oli noin 0,13 miljoonaa euroa. Ovatko nettokustannukset asukasta kohti vähentyneet?

Perusterveydenhuollon (mukaan lukien hammashuolto) nettokustannukset, euroa / asukas (1072)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Koko maa	393	423	445	468	494	521	546	595	600	605	631
Enonkoski	393	490	520	522	546	534	465	488	516	597	708
Kerimäki	481	573	603	582	669	694	595	716	697	708	792
Parikkala	566	595	638	701	656	746	790	782	759	897	962
Punkaharju	409	449	517	581	554	576	635	756	809	848	909
Rantasalmi	462	531	519	571	589	614	706	756	733	761	901
Savonlinna	354	379	392	406	458	480	524	600	582	625	665
Sulkava	634	626	652	714	737	737	836	914	954	973	1110

Taulukko 2. Perusterveydenhuollon (mukaan lukien hammashuolto) nettokustannukset, euroa/asukas.

Lähde: www.Sotkanet.fi

Savonlinnassa perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1000 asukasta olivat laskeneet vuodesta 2010 vuoteen 2011 14,5 % (taulukko 3) ja erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit ovat kasvaneet 8,5 % (taulukko 4).

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1000 asukasta (1552)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Koko maa	1917	1849	1809	1758	1777	1717	1656	1632	1535	1562	1320
Enonkoski	1825	1901	1661	1580	968	1146	1369	1227	1414	1307	2104
Kerimäki	2380	2266	2327	2130	1507	1676	1741	1789	1736	1213	1677
Parikkala	2574	2432	2634	2587	2720	2615	2707	2694	2566	2314	2201
Punkaharju	1754	1786	1785	1759	2022	1831	1742	2295	2222	1992	2175
Rantasalmi	1619	1716	1788	1909	1963	1796	1576	1613	1783	1620	1385
Savonlinna	1974	1809	1759	1649	1690	1666	1527	1519	1491	1529	1307
Sulkava	1795	1853	1512	1768	1686	1286	1794	1719	1625	1645	1468

Taulukko 3. Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1000 asukasta. Lähde: www.Sotkanet.fi

Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit / 1000 asukasta (1560)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Koko maa	1229	1253	1253	1309	1305	1306	1310	1399	1397	1462	1507
Enonkoski	1305	1332	1475	1495	1588	1529	1548	1655	1756	1817	1688
Kerimäki	1284	1253	1295	1403	1449	1489	1476	1468	1493	1522	1661
Parikkala	1228	1052	1085	1234	1215	1263	1280	1325	1290	1283	1102
Punkaharju	1160	1176	1313	1358	1347	1408	1323	1384	1384	1461	1552
Rantasalmi	1330	1305	1302	1435	1468	1442	1531	1555	1613	1609	1795
Savonlinna	1471	1457	1521	1656	1634	1658	1739	1815	1829	1840	1997
Sulkava	1403	1332	1248	1453	1406	1458	1499	1501	1562	1555	1526

Taulukko 4. Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit / 1000 asukasta. Lähde: www.Sotkanet.fi

4.3 Sivistystoimen toimiala

4.3.1 Strategiset tavoitteet

Sivistystoimen toimialan strategiset tavoitteet painottuvat edelleen koulu- ja päivähoitoverkkoon. Parannusta on edellisvuoteen verrattuna tapahtunut ja muita sivistystoimen tulosalueita on tarkasteltu edellisvuosia tarkemmin. Strategiset tavoitteet ovat suurimmalta osin toteutuneet.

Vuonna 2012 kerhojen määrä on vähentynyt seitsemällä. Miten on turvattu kerhojen toiminnallisuus suuremmissa kerhoissa?

Venäjän kielen opinnoissa ei ole saavutettu tavoitetasoa opiskelijoiden lukumäärässä yläkouluissa. Miksi lukioiden venäjän lukijoiden määrän toteutumaa ei ole ilmoitettu?

Lyseon lukiossa ylioppilaskirjoituksissa ei saavutettu tavoitteena ollutta valtakunnan puoltoäänien keskiarvoa (4,07). Opintojen keskeytysprosentti lukioissa oli selvästi tavoitetta parempi. Savonlinnan ammatti- ja aikuisopiston (SAMI) osalta toteutumista ei ole kerrottu, vaikka tavoite alle 10 % oli mainittu.

Palveluohjaajien saaminen kouluihin oli positiivista.

4.3.2 Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet ja tavoitteiden toteutuminen on nyt edellisvuosia selkeämmin esitetty. Numerointi auttaa kohdentamaan tavoitteen ja toteuman.

Virkamiesten ja lautakuntien työnjako ei ole saatujen selvitysten mukaan ollut kitkatonta.

Varhaiskasvatus

Tarkastuslautakunta pitää positiivisena asiana kuntalaiskuulemisten järjestämistä koulu- ja päiväkotijärjestelmässä.

Päivähoitolasten määrä on noussut vuodesta 2011, siksi hoitopaikkojen määrää on lisätty 39 hoitopaikalla. Perhepäivähoitajien määrä on vähentynyt, minkä vuoksi on perustettu ryhmäperhepäiväkoteja, joissa hoitopäivä lasta kohden on kalliimpi kuin perhepäivähoidossa.

Asematien vuoropäiväkodin rakentaminen on aloitettu ja valmistuu vuonna 2013, jolloin pystytään nykyistä paremmin tarjoamaan päivähoitopalveluja myös vuoro-
hoitoa tarvitseville lapsille.

Perusopetuspalvelut

Perusopetuspalveluiden samoin kuin varhaiskasvatuksen johtavat viranhaltijat olivat tarkastuslautakunnan kuultavina huhtikuussa 2013. Tarkastuslautakunnalle

etukäteen toimitetut aineistot olivat perusteellisesti laadittuja. Tarkastuslautakunnalle jäi kuva sitoutuneesta, osaavasta ja ammattitaitoisesta henkilöstöstä sekä onnistuneesta johtamisesta.

Perusopetuspalvelujen toiminnalliset tavoitteet toteutuivat hyvin. Osaltaan tähän vaikutti aktiivinen hankerahoituksen hakeminen ja saaminen.

Kehitysvammaisten koulun (Pohjanlintu) toimitilatilanne on ollut huolestuttava, mutta tilanne on parantumassa Asematien päiväkodin valmistumisen myötä.

Lukiopalvelut

Lukiopalveluiden tavoitteissa on tuotu esille yhteistyö Urheiluakatemian kanssa Lyseon kilpaurheilulinjalla, mutta tavoitteen toteutumista ei ole kerrottu.

Lukion työilmapiiriin on jouduttu puuttumaan sekä sisäisesti että ulkopuoliselta taholta. Kuusijaksojärjestelmä palvelee saadun tiedon mukaan paremmin lukiota kuin Samin kaksoistutkintoa tekeviä oppilaita.

Vapaa-aikatoimipalvelut

Vapaa-aikatoimipalvelujen tavoitteiden osalta kaupungin nuorisotilojen ylläpitäminen lähipalveluperiaatteella toteutuminen jäi epäselväksi. Miten Possenrannan nuorisotalon valmistuminen ja tilaisuuksien päihteettömyys kertoo kaupungin nuorisotilojen lähipalveluperiaatteella ylläpitämisen toteutumisesta?

Ulkoliikuntapaikkojen määrä on säilynyt lähes ennallaan, mutta niiden kunnossapittäminen ja hoitaminen on jäänyt vähäiseksi. Liikuntapaikkoja pitäisi hoitaa ja kunnostaa säännöllisesti, kuten esimerkiksi Aholahden hiihtolatuja. Mitä aiotaan tehdä Kyrönniemen urheilukentälle?

Kulttuuritoimipalvelut

Kulttuuritoimen tapahtumat toteutuivat suunnitellusti ja kävijämäärätavoite ylittyi. Kulttuuritoimi järjesti yhteistyökumppanien kanssa lukuisia tapahtumia.

Kirjaston kävijämäärä laski vuodesta 2011 vuoteen 2012 15 000 ja myös lainausmäärät laskivat 12 401. Mistä lainausmäärien lasku johtui?

Museotoimen kävijämäärätavoite ylittyi 24,4 % ollen 33 581 kävijää. Vaihtuvia näyttelyjä toteutui 12 ja 14 tapahtumaa järjestettiin yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

4.3.3 Taloudelliset tavoitteet

Sivistystoimen osalta toimintatuotot ylittyivät yhteensä noin 0,17 miljoonaa euroa ja toimintakulut noin 0,37 miljoonaa euroa. Muut koulutuspalvelut pysyivät hyvin tavoitteissaan. Euromääräisesti kaikkien tulosalueiden toimintatuotot ylittyivät varhaiskasvatusta lukuun ottamatta. Prosentuaalisesti toimintatuotoissa suurin ylitys

noin 45 % oli kulttuurilautakunnan kohdalla. Toimintakulujen osalta suurimmat ylitykset olivat varhaiskasvatuksessa noin 0,18 miljoonaa euroa, vapaa-aikapalveluissa noin 59 000 euroa ja lukiopalveluissa noin 49 000 euroa. Eniten ylityksiä tuli henkilöstökuluissa ja palvelujen ostoissa.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen toimintakulut ylittyivät 0,18 miljoonaa euroa. Talousarviossa toimintatuottojen oli arvioitu nousevan edellisestä vuodesta yli 87 000 euroa. Tämä ei kuitenkaan toteutunut, vaan hoitopäivämaksut jäivät yli 78 000 euroa arvioitua pienemmiksi.

Koulu- ja päiväkotiverkon tarkastelu on edennyt suunnitellusti. Tavoitteena on saada 0,5 miljoonan euron säästöt vuosikustannuksista.

Perusopetuspalvelut

Perusopetuspalvelujen nettokustannukset ovat nousseet edellisestä vuodesta 324 euroa/oppilas (taulukko tasekirjan sivulla 77). Kyseisiin kustannuksiin on sisällytetty kotikuntakorvaukset, mutta ei esiopetuksen eikä aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannuksia. Kustannusten nousun syynä on ollut oppilasmäärän väheneminen sekä lisääntynyt hankerahoitus.

Perusopetuspalvelujen tasapainottamistoimenpiteet toteutuivat vain osittain vuonna 2012.

Lukiopalvelut

Lukiopalvelujen nettomenot ovat kasvaneet edellisvuodesta 8,7 % oppilasta kohti. Mistä näin suuri kasvu johtuu?

Kulttuuritoimipalvelut

Kulttuuritoimipalveluiden toimintamenoista 38,25 % eli 1,41 miljoonaa euroa koostui Savonlinnasali Oy:n katemaksuista, Savonlinnan Seudun Teatteriyhdistys ry:n avustuksesta ja muista avustuksista.

4.4 Tekninen toimiala

4.4.1 Toiminnalliset tavoitteet

Teknisen toimialan toiminnallisten tavoitteiden toteutumista arvioitaessa on muistettava kuntaliitossopimuksen ja sen valmistelun sekä toteutuksen vaatimat henkilöstö- ja talousresurssit, jotka olivat poissa viraston muusta toiminnasta. Kuntaliitoksen vaikutusta ei ainakaan täysimääräisenä ole pystytty huomioimaan talousarvion laadinnan yhteydessä.

Hallintopalvelut

Keskustan kehittämisen II vaiheen projektisuunnitelma valmistui ja vietiin tiedoksi vuoden lopulla kaupunginhallitukselle. Hanke jatkuu ja sille on saatu rahoitus 2013 - 2014 (Euroopan aluekehitysrahasto EAKR, 70 %). Haapasalmenkadun suunnitelmasta on toteutettu 70 % ja siihen liittyvän kauppatorin invahissin rakentamista on selvitetty. Sen toteuttaa liikennevirasto.

Tavoitteena ollut kuljetusyksikön perustaminen koordinoimaan koko kuljetusorganisaatiota uudessa kunnassa ei toteutunut vuonna 2012. Liikennöintisopimuksilla ajettavan joukkoliikenteen (kannattava liikenne) järjestelytavasta sopiminen ja kutsutaksijärjestelmän käyttöönoton suunnittelu siirrettiin vuodelle 2013. Asiointiliikenne Ahvensalmen ja Savonlinnan välillä toimi vuoden 2012 loppuun asti.

Kunnallistekniset palvelut

Toteutuneita tavoitteita ovat mm. katujen sekä kevyenliikenteen väylien kunnostus ja päällystys, joita on tehty lautakunnan hyväksymän työohjelman mukaisesti. Onko tällä työohjelmalla pystytty pitämään kadut ja kevyen liikenteen väylät riittävän hyvässä ja turvallisessa kunnossa? Poukkusalmen sillan tarkastus selvitti sillan korjaustarpeen. Korjaussuunnitelma on tilattu. Liikennevalojen tunnistinsilmukoita on uusittu. Pikkukakkosen puisto uusittiin. Muita leikkikenttiä kunnostettiin ennakkosuunnitelman mukaisesti.

Maankäyttöpalvelut

Paikkatietopalvelujen keskeisenä tavoitteena oli saada käyttöön omaa toimialaa ja koko organisaation suunnittelu- ja palvelutoimintaa palveleva uusi paikkatietojärjestelmä (PTJ, kartat ja kuntarekisteri). Kuntaliitos ja sen palvelualueelle tuomat päivittäiset lisätehtävät estivät uuden järjestelmän tietosisällön laajentamisen ja suunnitellun käyttöönoton.

Kaavoituksen käynnistymistä hidasti eräiltä osin kaupungin johdon halu edetä maanhankinnassa vapaaehtoisin sopimuksin ilman lunastusmenettelyä. Sinänsä hyvä periaate jarruttaa, tässä tapauksessa mahdollisesti jopa pysäyttää, odotetun elinkeinotoiminnan kasvukehityksen ja sen myötä odotetut investoinnit.

Pihlajaniemen kaava valmistui vuoden 2012 aikana, mutta esimerkiksi omakotitontteja ei saatu vielä tarjolle. Nojanmaastakaan ei saatu tarjolle omakotitontteja. Vuodelle 2013 siirtyi useita kaavoja, mm. elinkeino- ja teollisuusrakentamisen kaavat, Metsäkonttorintie ja Teknologiapuisto (Andritz). Savolan ja Kirkkolahden alueen kaavat ovat valmisteilla, mutta esimerkiksi Savolan alueen omistus tulee ensin järjestää niin, että kaavoitus ja sen mukainen rakentaminen voidaan toteuttaa.

Uutta raakamaata hankittiin Aholahdesta, Nätkiltä, Kuokkaniemestä ja Savonrannan Kääpäsaaaresta yhteensä 47 hehtaaria.

Valtuusto lopetti päätöksellään tavoitteena olleen kansallisen kaupunkipuiston valmistelun.

Satamapalveluissa uuden syväsataman rakennustyöt aloitettiin. Käyttöönotto on suunniteltu vuodelle 2015. Matkustajasataman 2. vaiheen saneeraus valmistui. Kasinon vierasvenesataman suunniteltua saneerausta ei aloitettu. Se toteutetaan ohikulkutien rakentamisen yhteydessä. Tavoitteena oli hakea Roope satamatunnus yhdelle venesatamalle ja sitä haettiin Kasinon vierasvenesatamalle. Venelaiturien ja vierasvenesatamien korkeustasoja korotettiin määrärahojen puitteissa odotettua suuremman vedenpinnan nousun johdosta.

Ruoka- ja siivouspalvelut

Siivouspalvelut ylsivät asetettuihin tavoitteisiin hyvin. Edes kustannustavoitteiden ylittyminen 0,01 euroa/siivottu neliometri ei himmennä saavutettua tulosta. Asiakastyytyväisyys oli hieman yli asetetun tavoitteen.

Ruokapalvelussa asiakastyytyväisyystavoite oli 3,90 asteikolla 1-5. Toteutuma 3,87 jäi siitä hieman. Suoritekustannustavoite 4,04 euroa/ suorite alitettiin 0,971 euroa /suorite. Pienten suoriteyksiköiden merkitys selvenee, kun tarkastellaan myös volyymilukuja. Tavoite 1 020 600 suoritetta ylitettiin 316 170 suoritteella. Lisäys selittyy mm. välipalamyynnin ja ulosmyynnin (ulkopuoliset asiakkaat) merkittävällä kasvulla.

Toimitilapalvelut

Toiminnallisen puolen tulokset vaikuttavat paremmilta kuin talouden. Tilapalvelu on toiminut tilakustannusten asiantuntijana pyrittäessä peruspalvelukiinteistöjen tilatehokkuuden lisäämiseen. Näin tavoitteiden toteutumisesta on raportoitu vaikakkaan tavoitetietoja ei ole yksilöidysti esitetty.

Ympäristönsuojelupalvelut

Etelä-Savon maakunnallinen jätevesineuvojahanke Savonlinnan hallinnoimana käynnistyi kolmen jätevesineuvojan avulla. Heidät sijoitettiin Savonlinnaan, Mikkeeliin ja Pieksämäelle. Uudisrakentamista koskevia jätevesienkäsittelysuunnitelmia hyväksyttiin ympäristöpäällikön päätöksellä 79 ja vanhoja käsittelylaitteita koskevia saneeraussuunnitelmia hyväksyttiin 40 kappaletta.

Kahden vuoden ajan valmistelussa ollut kestävän kehityksen ohjelma palautui uudelleenvalmisteluun, koska siinä tulee ottaa huomioon mm. kuntaliitoksen vaikutukset. Se on siirretty vuoden 2014 toiminnallisiin tavoitteisiin.

Vesistöjen vedenlaadun velvoitetarkkailua ja eri kohteiden ympäristökuormitustietoja on seurattu aiempien vuosien tapaan. Lisäksi on käynnissä Etelä-Savon ELY-keskuksen projekti, joka selvittää toimenpiteitä keskeisimpiä ongelmakohteita varten. Projektin puheenjohtajana toimii Savonlinnan ympäristöpäällikkö.

Savonlinnan Vesi

Savonlinnan Vesi käsittää toiminnallisesti vesihuollon järjestämisen (talousvesi ja jäteveden puhdistus). Vesilaitos on saavuttanut sille asetetut tavoitteet ja sen mu-

kaisesti huolehtinut toiminta-alueensa vesihuollon järjestämisestä laadukkaasti ja kohtuullisin kustannuksin. Asiakastytyväisyyskyselyn tavoite oli 8 asteikolla 4-10. Arvostelujen keskiarvo 8,9 ylsi tulokseen, mitä voidaan pitää hyvänä.

Taloudellinen tulos saavutettiin. Käyttökate oli lähes 51,1 % ja sijoitetun pääoman tuotto 14,3 %. Laki vaatii vähintään 6 % vähimmäistuoton, minkä katsotaan turvaavan vesihuollon jatkuvan toimivuuden. Tilikauden ylijäämäksi tuli 0,99 miljoonaa euroa.

Veden laatu on pysynyt edelleen hyvänä täyttäen kaikki sille asetetut laatuvaatimukset. Veden saatavuuden ja laadun varmistamiseksi jatkossakin on käynnistetty VARMA-VESI projekti, joka käsittää uuden Savonlinnan alueen lisäksi Enonkosken kunnan alueen.

Lähitulevaisuuden haasteena vesilaitoksella on vanha putkistokanta, josta lähes 70,0 % on yli 20 vuotta vanhaa. Vesilaitos ylläpitää ja päivittää saneeraus- ja uudistamissuunnitelmaa. Kuntaliitoksen myötä Punkaharjulta tuli lisäverkostoa 90 kilometriä. Laitos toivoo voivansa nopeuttaa uudistamistavoitteitaan. Mittava tie- ja katurakentaminen lisää asiantuntijoiden mukaan uudistustarpeita, koska maamassojen liikuttelu edistää uusien putkistovaurioiden syntymistä. Normaali putken laskennallinen käyttöikä on 50-100 vuotta. Vedenalaisissa putkilinjoissa, joita Savonlinnassa on paljon, se on huomattavasti lyhyempi.

Jäteveden puhdistus on saavuttanut sille asetetut puhdistusvaatimukset. Erityisen tyytyväisiä ollaan Pihlajaniemen jätevedenpuhdistamolla käyttöönotettuun uuteen järjestelmään. Alueella tapahtunut rumpukompostointi lopetettiin ja liete kuljetetaan Kiteelle Biokymppin biokaasulaitokselle. Hajuhaitat puhdistamon ympäristössä on saatu hallintaan.

Savonrannalla on oma jätevedenpuhdistamo. Se on yksilinjainen bioroottorilaitos, jonka lietetuotos siirretään tankkiautolla Pihlajaniemen jätevedenpuhdistamolle. Vuonna 2012 puhdistamon tehoa seurattiin kahden tarkkailujakson aikana. Ympäristöluvan puhdistusvaatimukset eivät täytyneet ensimmäisellä tarkkailujaksolla fosforipitoisuuden ja kiintoaineen puhdistustehon suhteen. Toisella jaksolla vaatimukset täytyivät.

4.4.2 Taloudelliset tavoitteet

Hallintopalvelut

Toimintamenojen ylitys noin 35 000 euroa on suuruusluokaltaan sama kuin tulosalueelta vaadittu talousarvion karsinta, mikä kertoo alkuperäisen talousarvion realistisuudesta. Ylityksen kerrotaan johtuneen varhaiseläkeperusteisten eläkemaksujen ja sosiaalipalkkavarauksen arviota suuremmista menoista. Näiden menoerien arvioiminen on aina osoittautunut vaikeaksi.

Kunnallistekniset palvelut

Kunnallisteknisten palvelujen toimintamenot ylittyivät noin 0,15 miljoonaa euroa. Poikkeaman aiheuttivat mm. puhtaanapito, biojätteet ja konekeskus. Ylityksiä ei ole tarkemmin yksilöity. Konekeskukselle tasapainottamisohjelmassa merkittyä 28 000 euron säästötavoitetta ei saavutettu, sillä kukaan ei jäänyt eläkkeelle.

Tiepalvelut

Toimintavuoden avustusmäärärahoista päätettiin kesäkuussa ja ne maksettiin loppuvuoden aikana. Avustukset vähenivät edellisestä vuodesta ja ne riittivät toimivien lauttayhteyksien ylläpitoon, kun käyttöön otettiin 2 % omavastuuosuus. Avustuksia maksettiin lauttaliikenteelle noin 0,19 miljoonaa euroa, yksityisteiden ylläpitoon reilut 0,17 miljoonaa euroa, peruskorjauksiin noin 14 000 euroa ja jätteille vajaa 6 000 euroa. Toimintatuottojen alitusta kirjattiin noin 1 300 euroa.

Ruoka- ja siivouspalvelut

Siivouksen mitoituksen asiantuntijapalkkioihin tuli ylitystä noin 27 000 euroa.

Luontaisetujen kuluja jäi koulujen osalta pois talousarviosta noin 17 000 euroa. Pitkien sairauslomien sijaisuudet rasittivat myös tulosta. Raaka-ainekustannukset nousivat noin 79 000 euroa arvioidusta. Rikkoutunutta kalustoa, jääkaappeja, pakastimia yms. jouduttiin uusimaan arvioitua enemmän. Kalustokuluja oli lähes 30 000 euroa yli tavoitteen.

Toimitilapalvelut

Toimitilapalvelujen toimintavuosi on sujunut talouden osalta heikosti. Toimintamenot ylittyivät noin 0,63 miljoonaa euroa. Suurin ylitys on ylläpitokuluissa noin 0,30 miljoonaa euroa, joista suurimman osan selittävät sähkön hinnan nousu 16,2 % ja sähkön siirron hinnan nousu 7,2 %, yhteensä noin 0,15 miljoonaa euroa. Lämmityksen hinta ylittyi lähes 34 000 euroa. Kustannuksia kasvattivat myös kiinteistöihin tehdyt ilmastointiremontit, jäähallin lämmönvaihdinviian korjaaminen ja remontin ajaksi vuokratun kylmäkontin vuokra lähes 61 000 euroa. Vuokran lopullisesta maksajasta käydään neuvotteluja. Materiaali- ja kunnossapitokulut ylittyivät lähes 45 000 euroa.

Rakennusten kunnossapidon kustannukset ylittyivät, lähinnä kasvaneiden palkkakustannusten vuoksi. Kiinteistöjen jätehuollon kustannukset olivat suurin syy alueiden kunnossapitokustannusten ylittymiselle 21 000 eurolla.

LVISA- kunnossapidon (lämpö, vesi, ilmanvaihto, sähkö, automaatio) kustannukset ylittyivät hieman yli 0,11 miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen summa noin 39 000 euroa koostui Kiinteistöpalvelu Savotek Oy:lle maksetuista huoltosopimukseen kuuluvien töiden lisäksi tehdyistä töistä. Kiinteistöille jouduttiin tekemään energiakatselmuksessa todettuja yllättäviä ja välttämättömiksi todettuja töitä.

Tavoitteeksi asetettu kaupungin operatiivisen toiminnan kannalta vähemmän tärkeiden kiinteistöjen myynti on edennyt nihkeästi. Omaisuutta realisoimalla on ta-

voitteena saada myyntituloja 2010 – 2015 10 miljoonaa euroa yhteistyössä maankäyttöyksikön kanssa hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti. Taulukossa ”Myydyt ja myytävät rakennukset ja huoneistot 31.12.2012 alkaen” ilmenee, että kauppoja on syntynyt vajaan neljännesmiljoonan arvosta (Pienteollisuushalli 1). Loppukaudelle saattaa syntyä paineita, mikäli kysyntä ei kasva.

Ympäristönsuojelupalvelut

Vuonna 1997 aloitetun talousjätteen aluekeräystä suoritettiin 90 keräyspisteessä. Käyttömaksuja laskutettiin hieman alle 0,13 miljoonaa euroa, mikä riitti kattamaan kulut sekä keräilystä että hallinnoinnista. Verovaroja ei tähän toimintaan käytetty.

5 HENKILÖSTÖ

5.1 Yleistä

Tasekirjassa oleva henkilöstöosio kuvaa numerotietoina henkilöstön määrää, kehitystä, rakennetta, työajan käyttöä ja henkilöstökustannuksia. Vuoden 2012 henkilöstöraportti valmistui aikataulullisesti hyvissä ajoin tarkastuslautakunnan käyttöön. Tästä johtuen henkilöstöön liittyvä arviointi perustuu tasekirjan henkilöstöosioon, arviointivuoden kuulemisten pohjalta tehtyihin muistiinpanoihin sekä henkilöstöraporttiin.

5.2 Henkilöstön määrä

Vuoden 2011 henkilöstön kokonaislukumäärä sisältäen määräaikaiset on lisääntynyt vuoden 2012 aikana yhdeksällä henkilöllä ollen 31.12.2012 kokonaismäärältään 1 025 henkilöä.

Kohdan 7.1.(Sivistystoimi) tavoitetaso on hyvin epämääräinen. Ei pystytä tulkitsemaan mikä on henkilöstön oikea määrä ja oikea kohdentaminen. Mitä tarkoittaa, että on noudatettu normeja kustannustehokkaasti?

5.3 Henkilöstön ikärakenne ja eläköityminen

Savonlinnan kaupungin henkilöstön keski-ikä (pl. työllistetyt) vuonna 2012 oli kuu-kausipalkkaisten osalta 47,1 vuotta ja tuntipalkkaisten osalta 51,6 vuotta. Henkilöstön ikärakenteessa on huomioitava yli 55 -vuotiaiden suuri määrä, yhteensä 312 henkilöä (30,4 % koko henkilöstön määrästä).

Henkilöstöraportin mukaan vuoden 2012 aikana vanhuuseläkeiän saavutti 23 henkilöä ja eläkkeelle siirtyi 17 henkilöä. Eläkkeelle siirtyneiden määrä oli kuusi vähemmän kuin eläkkeelle siirtymiseen oikeutettujen määrä.

5.4 Koulutus ja osaaminen

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan koulutusmäärärahojen leikkaaminen on vaikeuttanut koulutustarpeen toteutumista. Vuonna 2011 koulutuksiin käy-

tetty summa oli lähes 0,14 miljoonaa euroa ja vastaavasti vuonna 2012 koulutukseen käytettiin hieman yli 0,13 miljoonaa euroa. Ovatko kaikki henkilöstön lakisääteiset koulutukset toteutuneet? Koulutukseen käytetyt päivät -kaaviosta ei käy selvillä, ovatko koulutukseen osaa ottaneet henkilöt osallistuneet lakisääteisiin koulutuksiin useamman kerran? Kunta-alan työolobarometrin 2012 mukaan kunnissa käytettiin koulutukseen keskimäärin 4,13 työpäivää jokaista koulutukseen osallistunutta työntekijää kohti vuonna 2012. Barometrin mukaan koulutuksen määrä on hieman laskenut kunnissa. Mikä on vastaava vertailuluku Savonlinnassa?

Henkilöstöraportin mukaan esimiehille tarkoitettuja koulutustilaisuuksia järjestettiin vuonna 2012 kolme kertaa. Tilaisuuksien aiheina olivat mm. kuntaliitokseen liittyvät asiat ja toimenpiteet sekä uudet virka- ja työehtosopimukset. Nämä koulutukset koskettavat keskeisesti myös koko henkilöstöä. Kuinka kuntaliitoksen yhteydessä koulutettiin henkilöstöä kuntaliitoksista aiheutuvien muutoksien osalta?

Sivistystoimen toimialan tavoitetason toteutumisessa on mainittu, että koulutus suunnitelmat eivät resurssipulan takia toteutuneet. Tarkoittaako resurssipula henkilöstöä vai määrärahan puutetta ja mitä koulutusta jäi toteutumatta?

Tasekirjan mukaan henkilöstön toiminnan riskit ovat henkilöstön saatavuus tietyillä ammattialoilla (esimerkiksi sote-alan ammattilaiset), erityisosaamisen keskittyminen harvoille ja henkilöstön ikärakenne, joka edellyttää ennakoivaa tietotaidon siirtämistä. Julkisen sektorin matala palkkaustaso ei ole kilpailukykyinen yksityisen sektorin palkkatason kanssa.

5.5 Työhyvinvointi ja poissaolot

Vuonna 2012 ei henkilöstökyselyä toteutettu. Kuinka niitä voitiin käyttää vuoden 2012 tavoitteiden toteutumisen mittareina?

Savonlinnan kaupunginhallitus hyväksyi työhyvinvointiohjelman 2.5.2011. Työhyvinvointiohjelman tarkoituksena on työhyvinvoinnin ylläpitäminen ja parantaminen Savonlinnan kaupunkiorganisaatiossa. Työhyvinvointiohjelman seurannalla varmistetaan ohjelman muuttuminen käytännön toiminnaksi ja toiminnan tavoitteiden mukaisuus. Henkilöstöraportin työhyvinvointiohjelman tunnusluvut ja seuranta -kaaviossa on tunnuslukuina käytetty kohdissa 1, 2 ja 3 eri eläkkeille siirtyneiden tunnuslukuja. Liittyykö tämä seuranta työhyvinvointiin?

Sairauspoissaolojen määrä on toimialoilla ilmoitettu eri yksiköillä. Esimerkiksi perusturvan toimialalla toteuma 712 sairauspäivää vuonna 2012 on vertailuvuonna 2011 ilmoitettu 733 kalenteripäivänä ja sivistystoimen toimialalla sairauspoissaolot on ilmoitettu tavoitetason vertailuvuodeksi 2009 14,8 päivää/henkilötyövuotta sekä toteutuminen on ilmoitettu 15,82 kalenteripäivää/henkilötyövuotta. Onko mahdollista ilmoittaa sairauspoissaolot yhdenmukaisella yksiköllä?

Kunta-alan työolobarometrin 2012 mukaan keskimääräiset sairauspoissaolot olivat 8,4 työpäivää jokaista henkilöä kohden, kun sairauspoissaolopäivien keskiarvo lasketaan koko henkilöstön lukumäärästä. Savonlinnan kaupungin henkilöstöraportin mukaan vuonna 2012 sairauspoissaolot olivat 11,6 kalenteripäivää/henkilö.

Paljonko Savonlinnan kaupungin sairauspoissaolot olivat työpäivinä henkilöä kohti vuonna 2012? Ollaanko lähellä kuntasektorin keskiarvoa?

Työhyvinvointi tarkoittaa turvallista, terveellistä ja tuottavaa työtä, jota ammattitaitoiset työntekijät ja työyhteisöt tekevät hyvin johdetussa organisaatiossa. Täyttyykö edellä mainittu työhyvinvoinnin määritelmä kaikilta osin, esimerkiksi henkilöstöjohtamisen osalta?

Työterveyshuolto, joka on olennainen osa työhyvinvointia, on tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan tällä hetkellä suuri ongelma. Työterveyshuollon tarkoitus on olla henkilöstölle ennalta ehkäisevä ja työssä jaksamista edistävä palvelu. Onko ennaltaehkäisevän ja työssä jaksamista edistävän palvelun osuus supistunut?

5.6 Johtaminen

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan koko kaupunkikonsernista puuttuu selkeä henkilöstösuunnitelma, joka ohjaisi henkilöstöjohtamista ja työskentelyä. Esimiehetkin kaipaisivat johtamisen tueksi henkilöstösuunnitelmaa. Henkilöstöasioissa asioiden hoitaminen on pitkittynyt. Ovatko henkilöstöhallinnon resurssit riittävät asioiden hoitamiseksi ajallaan?

5.7 Henkilöstöraportti

Henkilöstöraportissa on edelleen puutteita. Hyvä henkilöstöraportti on hyvä työkalu henkilöstöjohtamisessa. Henkilöstöraportoinnin sekä -suunnittelun kehittäminen on ollut esillä monessa yhteydessä jo usean vuoden ajan. Savonlinnan kaupungilla ei ole ollut selkeää kuvaa siitä, minkälainen henkilöstösuunnitelman tai -raportin tulisi olla. Tarkastuslautakunta suosittelee kaupunkia ottamaan kuntatyönantajan valmisteleman uuden henkilöstöraportin suosituksen käyttöönsä välittömästi sen valmistuttua.

6 KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Savonlinnan kaupunginhallitus on hyväksynyt 6.9.2010 § 301 konserniohjeen, joka antaa ohjeistuksen konserniosien toiminnan tukemiseksi. Kaupunkikonserniin kuuluu hyvin erilaisia yhteisöjä, aina pienistä asunto-osakeyhtiöistä suuriin vuokratotaloyhtiöihin. Kaupungin konsernitilinpäätökseen on konserniyhteisöjen lisäksi yhdistely kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä.

Konsernitilinpäätöksen mukaan toimintatuotot olivat noin 104,7 miljoonaa euroa, toimintakulut 238,6 miljoonaa euroa, verotulot noin 88,8 miljoonaa euroa ja valtionosuudet noin 55,5 miljoonaa euroa. Vuosikate oli noin 7,3 miljoonaa euroa ja tilikauden alijäämä noin 8,0 miljoonaa euroa. Alijäämästä noin 7,2 miljoonaa euroa on Savonlinnan kaupungin alijäämää.

Joidenkin konserniyhtiöiden taloudellinen tilanne on huolestuttava ja useat ovat liikevaihtoonsa nähden liian velkaantuneita. Kaupunki on taannut niiden velkoja

siten, että takauslainojen määrä (jäljellä oleva pääoma) vuoden vaihteessa oli 23,1 miljoonaa euroa. Takauksiin sisältyy selvä riski, jonka arvioidaan olevan 20 prosentin luokkaa takausten määrästä.

Seuraavassa tarkastellaan tärkeimpiä niistä konserniyhtiöistä, joiden tuloskortit ovat tasekirjassa otsikon ”Konserniosien tiedot” alla.

Savonlinnasali Oy

Savonlinnasali Oy tuotti tappiota noin 72 000 euroa, eivätkä kaikki toiminnalliset tavoitteet toteutuneet. Joitakin suunniteltuja tuotantoja jäi toteutumatta, eikä talouden tasapainottamisessa muutenkaan edistytty. Sali on kuitenkin osoittanut tarpeellisuutensa erityisesti kokous-, koulutus- ja kulttuuripalvelujen alueella.

Savonlinnan Innovaatiokeskus Oy

Savonlinnan Innovaatiokeskus Oy:n liikevaihto oli noin 0,49 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua edelliseen vuoteen noin 12,1 %. Yhtiön tilojen vuokrausaste oli koko vuoden yli 95 %, mutta tilikauden tulos oli kuitenkin yli 0,15 miljoonaa euroa tappiollinen. Tappiollinen tulos johtui lähinnä kohonneista tonttien vuokrasta ja Puistokatu 5 katon korjauksesta.

Savonlinnan Yritystilat Oy

Yhtiön taloudellinen tilanne on edelleen vaikea. Liikevaihto oli 1,67 miljoonaa euroa, vieras pääoma 9,93 miljoonaa euroa ja tulos noin 0,19 miljoonaa euroa tappiollinen. Kurssikujan kiinteistöä ei saatu realisoitua eivätkä Savonlinnan ja Savonrannan kuntaliitossopimusten mukaiset investoinnit toteutuneet. Kaupungin suorassa omistuksessa olevia yritystilajoja ei onnistuttu siirtämään yhtiön omistukseen. Teknologiaapuisto Noheva toimii lähes 100 %:n käyttöasteella, mutta tuottaa silti tappiota. Suunnitteluvaiheessa on ilmeisesti tehty virheitä, joiden johdosta Nohevaa on lähes mahdotonta saada tuottavaksi.

Savonlinnan Vuokratalot Oy

Savonlinnan Vuokratalot Oy:n tulos oli noin 14 000 euroa ylijäämäinen. Liikevaihto oli 9,47 miljoonaa euroa, jossa oli 1,4 % kasvua edellisestä vuodesta. Käyttöaste kahden kuukauden tyhjäkäytöllä mitattuna oli 93,7 %, ja yhtiöllä on tarve edelleen vähentää tyhjiä asuntoja. Kiinteistöjen korjaussuunnitelman päivitys ja rahoituksen selvittäminen siirtyi seuraavaan vuoteen. Koko vieras pääoma on 50,35 miljoonaa euroa, kaupungin takaukset 9,92 miljoonaa euroa ja omavaraisuusaste heikko (10,0 %). Yhtiöön sisältyy kohtuullinen riski.

Savonlinnan Opiskelija-asunnot Oy (SAO)

Yhtiön liikevaihto oli 3,70 miljoonaa euroa, jossa oli laskua 4,9 % edelliseen vuoteen ja 8,8 % budjetoituun verrattuna. Tilikauden tulos oli 0,25 miljoonaa euroa tappiollinen. Yhtiön vieras pääoma oli 20,62 miljoonaa euroa ja omavaraisuusaste heikko (8,7 %). Yhtiön ongelmana on edelleen liian pieni käyttöaste (86 %) eikä

sen kohottamistavoite toteutunut. Yhtiön kassatilanne oli heikko, eikä kaikkia maksuja pystytty maksamaan ajallaan. Tavoitetta talouden tervehdyttämissuunnitelmassa pysymisestä ei saavutettu. Yhtiön tilanne on vaikea.

7 TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Kuntalain (71.3 §) talouden tasapainottamista koskeva sääntely 1.8.2006 alkaen määrittelee, että tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä, mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunta arvioi vuosi sitten, että kaupungin talous on vuoden 2011 heikokosta tilinpäätöksestä huolimatta vielä suhteellisen vakaalla pohjalla, mutta piti kuitenkin lähivuosien näkymiä huolestuttavina. Huoli oli aiheellinen, sillä vuoden 2012 tilinpäätös oli huonompi kuin kertaakaan 2000-luvulla. Alkuperäisessä talousarviossa tavoitteena oli 5,46 miljoonan euron vuosikate, mutta toteutuma oli vain 0,24 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos oli 7,22 miljoonaa euroa alijäämäinen ja kumulatiivinen alijäämä vuoden lopussa tilinpäätöksen mukaan 5,70 miljoonaa euroa. Kerimäen ja Punkaharjun kanssa tehty kuntaliitos kasvatti katettavan alijäämän 11,36 miljoonaan euroon.

Kaupungin ulkoiset toimintakulut kasvoivat edellisestä vuodesta 9,52 miljoonaa euroa (6,0 %), mikä oli huomattavasti enemmän kuin tulopohjan kasvu. Iso tulosta heikentävä kertaluonteinen tekijä oli päätös elinkeinokuntayhtymän purkamisesta ja siitä aiheutunut noin 1,1 miljoonan euron kuluvarauksen kirjaaminen viime vuodelle. Merkittävimmät menolisäykset olivat ostopalvelut 5,78 miljoonaa euroa (5,8 %), jotka kohdistuivat lähes kokonaan perusturvan toimialalle sekä henkilöstökulut 2,43 miljoonaa euroa (5,7 %). Kaupungin omien henkilöstömenojen kasvua voidaan lähivuosina hillitä vain luonnollista poistumaa hyödyntämällä, koska kuntaliitossopimus turvaa henkilöstön aseman viideksi vuodeksi.

Ostopalvelut yhdessä henkilöstömenojen kanssa muodostavat lähes 89,5 % kaupungin toimintakuluista. Ostopalvelujen suuruuteen vaikuttaa erityisesti se, että terveyspalvelut ja merkittävä osa sosiaalipalveluista ostetaan sairaanhoitopiiriltä. Ostopalveluistakin ylivoimaisesti suurin osa muodostuu henkilöstömenoista. Niihin voidaan vaikuttaa merkittävästi vain rakenteellisten ratkaisujen kautta. Toisaalta vakava lääkäripula ja väestön erittäin epäedullinen ikärakenne tekee säästöjen löytämisen äärimmäisen vaikeaksi.

Valtionosuudet kasvoivat vielä viime vuonna 4,08 miljoonaa euroa (7,9 %). Verotulojen kasvu oli vain 0,86 miljoonaa euroa (1,0 %), mikä on erittäin huolestuttavaa ja selittyy suurelta osin yritystoiminnan vaikeuksilla ja suurella työttömyydellä. Työ- ja elinkeinoministeriön viime vuoden tilastojen mukaan Savonlinnan työttömyysaste oli 14,3 %. Savonlinna sijoittui maamme kuntien välisessä vertailussa sijalle 295, kun kuntia oli yhteensä 321 (Ilta-Sanomat 3.5.2013).

Kaupungin ulkoiset toimintatuotot laskivat 1,55 miljoonaa euroa (- 6,4 %). Ne muodostavat vain noin 13,4 % kaupungin kaikista tuloista, mikä kuntien vertailussa

on erittäin pieni luku, sillä kuntien toimintatulot kaikista tuloista olivat vuonna 2011 keskimäärin yli 27 % (Kuntien menot ja tulot maaliskuu 2013, Kuntaliitto). Mitä keinoja on mietitty toimintatulojen kasvattamiseksi?

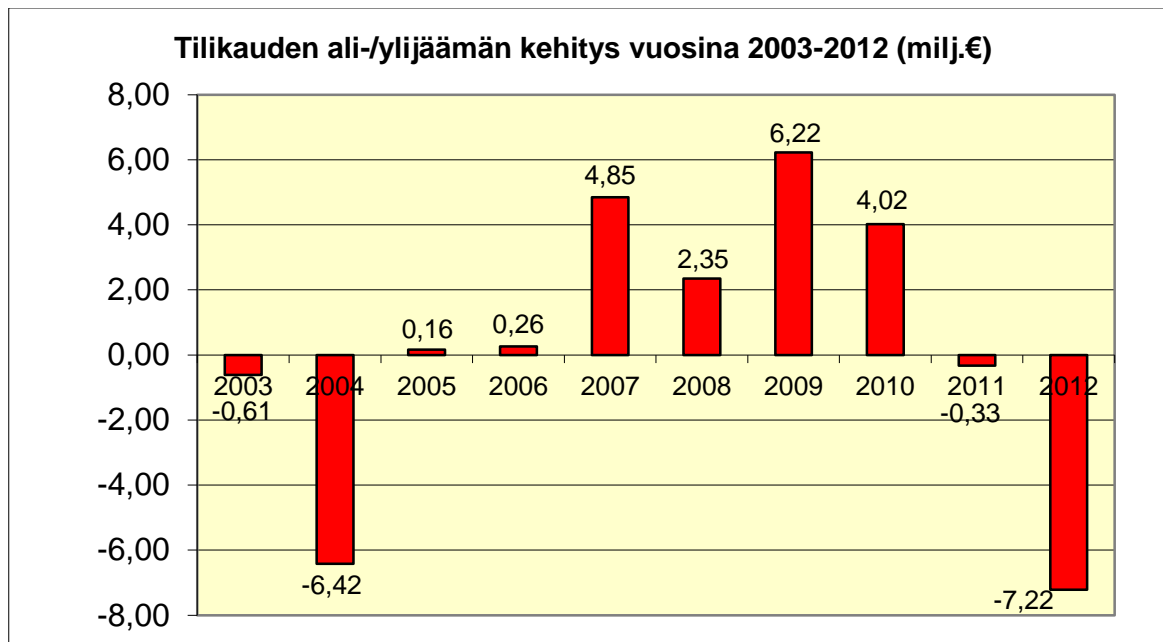
Kaupungin kaikki tulot kasvoivat yhteensä vain 4,89 miljoonaa euroa (3,0 %), mikä on ehdottomasti liian vähän toimintakulujen kasvuprosentin ollessa kaksinkertainen. Kaupunki käynnisti elokuussa 2012 uuden talouden tasapainottamisohjelman, jonka tarkoituksena on saavuttaa 22 miljoonan euron tasapainotus vuoteen 2018 mennessä. Näyttää kuitenkin siltä, että elokuussa 2012 käynnistetty varsin monipuolinen ja vaativa tasapainotusohjelma on äärimmäisen vaikea toteuttaa tavoitteen mukaisena. Lisäksi vaikuttaa todennäköiseltä, että sopeuttamistarve on arvioitua suurempi.

Kaupungin taloutta rasittavat poikkeuksellisen suuret investoinnit, jotka on jouduttu kattamaan velkarahalla. Kaupungin lainakanta vuoden 2012 lopussa oli 61,42 miljoonaa euroa eli 2 240 euroa asukasta kohti. Velka asukasta kohti vuonna 2011 oli 1 543 euroa, joten lisäystä vuodessa tuli yli 45 %. On odotettavissa, että lainamäärä saavuttaa varsin pian 3 000 euron tason asukasta kohti laskettuna. Tämän johdosta korkokulut tulevat kasvamaan merkittävästi, samoin poistot kasvavat investointien myötä. On myös mahdollista, että edelleen heikkona jatkuva taloustilanne aiheuttaa osaltaan sen, että kaupungin takaamiin lainoihin sisältyvä riski realisoituu jo tasapainottamiskauden aikana. Kaupungin ei tulisi sitoutua lisätakuuksiin sellaisiin hankkeisiin, jotka eivät ole kunnan perustehtävän kannalta välttämättömiä tai taloudellisesti tuottavia.

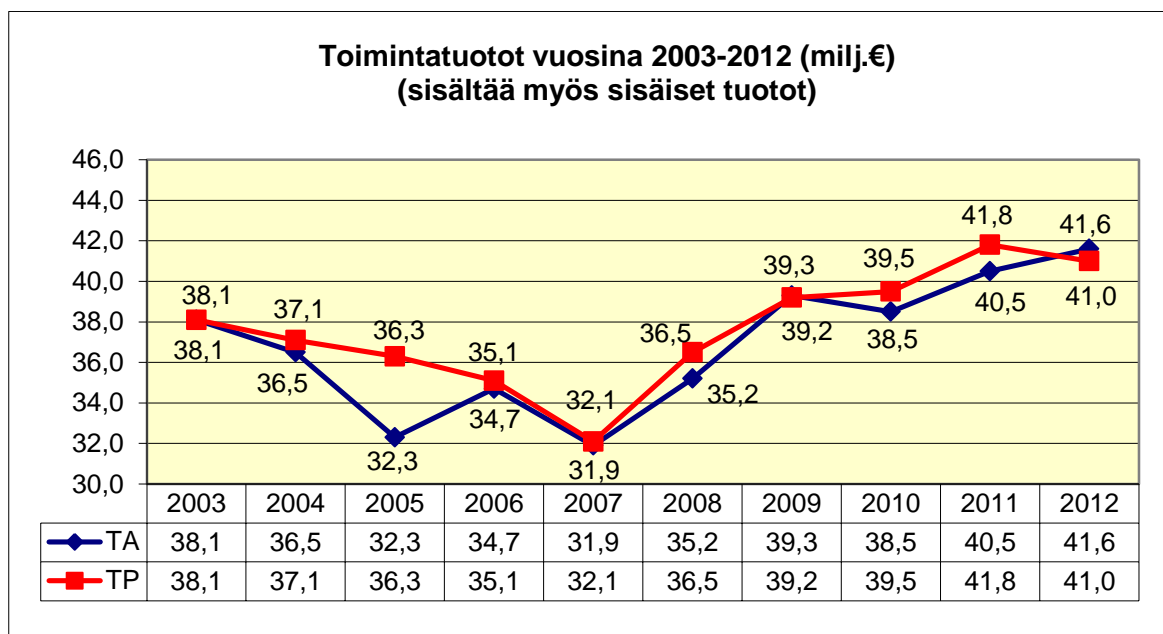
Ilta-Sanomien ja Taloussanomien selvittämät Suomen kuntien selviytymistä lamasta käyttäen muuttujina tulojen muutosta prosentteina 2008 - 2011, kuolleisuuslukua prosentteina ja työttömyysastetta vuodelta 2012 (Ilta-Sanomien 25.4.2013). Kunnat asetettiin "paremmuusjärjestyksen" muuttujista lasketun indeksiluvun perusteella, joka koko maassa oli 178 pistettä. Suomen 321 kunnan joukossa Punkaharju oli 165. indeksiluvulla 169, Savonlinna 240. indeksiluvulla 150 ja Kerimäki 257. indeksiluvulla 147. Punkaharju sijoittui kolmanneksi huonoimman neljänneksen yläosaan, Savonlinna kolmannen ja neljännen neljänneksen rajalle ja Kerimäki selvästi huonoimpaan neljännekseen. Lähtökohdat tulevia vuosia ajatellen ovat näilläkin mittareilla mitattuna varsin vaikeat.

Savonlinnan kaupungin taloudellinen tilanne on vaikea, eikä kuntaliitos helpottanut sitä. Kaupunki on kiitettävästi ryhtynyt varautumaan tulevaan käynnistämällä tasapainottamisohjelman valmistelun jo viime vuoden elokuussa. Ohjelma on vaativa ja erittäin vaikeasti toteutettavissa. Sen toteuttamiseen tarvitaan sekä merkittäviä rakenteellisia muutoksia että voimakkaita tulojen lisäyksiä.

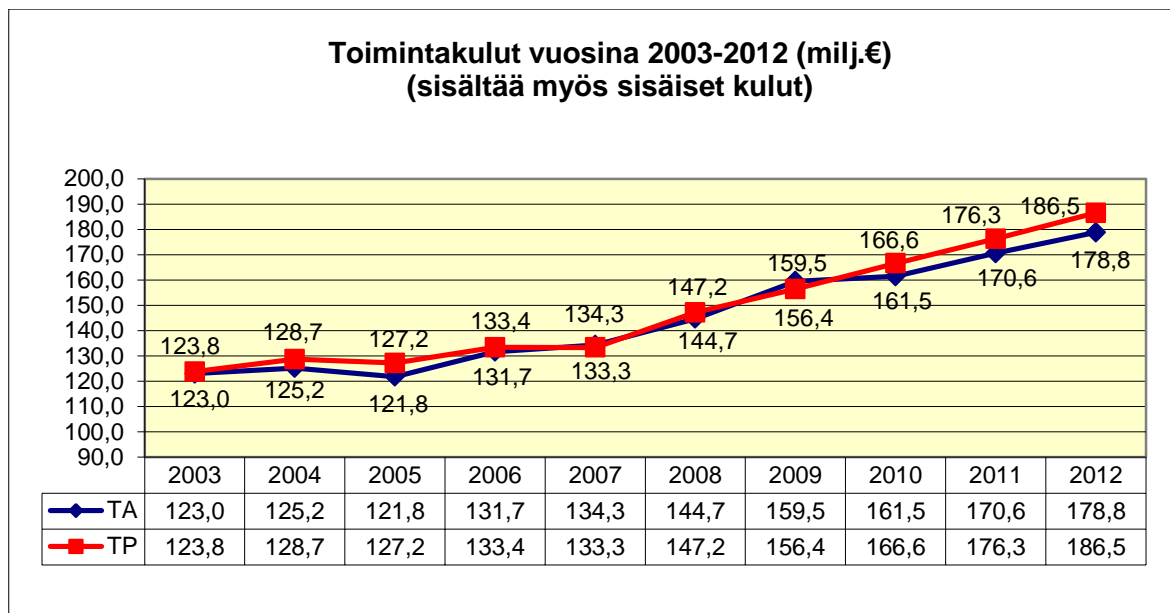
Savonlinnan kaupungin taloudellista tilaa on esitetty kuvioissa 2-5 sekä taulukossa 5.

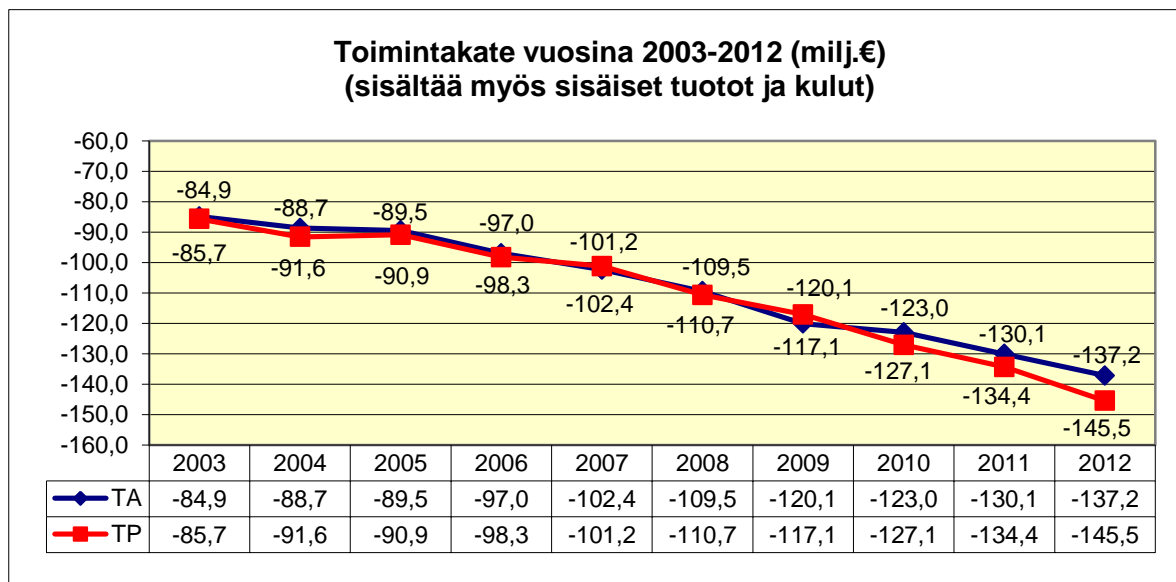
Kuvio 2. Tilikauden ali-/ylijäämän kehitys vuosina 2003 – 2012. Tuloveroprosentti oli vuoteen 2001 asti 18,00 %, vuosina 2002 -2004 18,75 %, vuonna 2005 19,5 %, vuosina 2006 – 2009 20,25 % ja vuosina 2010 – 2012 20,50 %. Savonrannan kunta liitettiin kuntaliitossopimuksella Savonlinnan kaupunkiin 1.1.2009 alkaen. Lähde: Taseet, Savonlinnan kaupunki

Kuvio 3. Toimintatuotot vuosien 2003 – 2012 alkuperäisen talousarvion ja tilinpäätöksen mukaan (sisältää myös sisäiset tuotot). Savonrannan kunta liitettiin kuntaliitossopimuksella Savonlinnan kaupunkiin 1.1.2009 alkaen.

Kuvio 4. Toimintakulut vuosien 2003 – 2012 alkuperäisen talousarvion ja tilinpäätöksen mukaan (sisältää myös sisäiset kulut). Savonrannan kunta liitettiin kuntaliitossopimuksella Savonlinnan kaupunkiin 1.1.2009 alkaen.

Kuvio 5. Toimintakate vuosien 2003 – 2012 alkuperäisen talousarvion ja tilinpäätöksen mukaan (sisältää myös sisäiset tuotot ja kulut). Savonrannan kunta liitettiin kuntaliitossopimuksella Savonlinnan kaupunkiin 1.1.2009 alkaen.

Taulukko 5. Savonlinnan kaupungin eräiden tulojen ja menojen kehitys vuosina 2005 – 2012 (1 000 €)

Ulkoiset tuloslaskelma. Sisäiset tuotto- ja kuluerät on eliminoitu.

Vuosi 2006 on muutettu vertailukelpoiseksi vuoteen 2007. Vuonna 2007 siirtyi kaupungilta Itä-Savon sairaanhoitopiiriin hoidettavaksi vanhusten huolto, päihdehuolto ja kasvatus- ja perheneuvola. Lisäksi teatteri yksityistettiin. Savonrannan kunta liitettiin 1.1.2009 kuntaliitossopimuksella Savonlinnan kaupunkiin. Huoltomiestoiminta siirrettiin Savotek Oy:lle 1.1.2009 alkaen. Lähde: Tilinpäätökset, Savonlinnan kaupunki

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Muutos 2005- 2012	Muutos % 2005- 2012
Elinkustannus-	1594	1622	1662	1730	1730	1751	1812	1863	269	16,9
indeksi (vuosi- keskiarvo)										
Toimintatuotot	22546	17310	18529	19280	22463	22814	24249	22699	153	0,7
Toimintakulut	113468	115659	119729	129984	139593	149916	158695	168215	54747	48,3
Henkilöstökulut	41114	33965	36166	37882	39559	40882	42478	44912	3798	9,2
Palvelujen ostot	57843	66540	68860	76603	84658	93295	99797	105580	47737	82,5
Toimintakate	-90921	-98349	-101200	-110703	-117130	-127102	-134446	-145516	-54595	60,1
Verotulot	68605	73572	79240	82031	84324	87455	88756	89611	21006	30,6
Valtionosuudet	28453	30904	32965	36612	44502	49726	51412	55491	27038	95,0
Vuosikate	5364	5306	9893	7052	11189	9470	5066	240		
Tilikauden tulos	162	259	4849	2350	6216	4024	-328	-7222		
			-5618							
			Sakke							
			väh.							

8 SISÄINEN VALVONTA JA KONSERNIVALVONTA

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antaman tilinpäätösyleisohjeen mukaan sisäisen valvonnan selonteossa on selvitettävä kunnan sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan järjestämistä, valvonnassa havaittuja puutteita ja suunniteltuja kehittämistoimenpiteitä kohdealueittain. Selonteko sisällytetään toimintakertomukseen osaksi virallista tilinpäätöstä.

Toimintakertomuksessa esitettyä kaupungin sisäisen valvonnan selontekoa vuodelta 2012 voidaan kokonaisuutena pitää riittävänä, vaikka siinä ei ole erikseen otettu kantaa seuraaviin tilinpäätösyleisohjeessa mainittuihin kohdealueisiin:

- säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen
- tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus
- omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta.

Selonteossa on kuvattu hyvin sisäisen valvonnan järjestämis- ja raportointiprosessi. Selonteosta erillisenä kappaleena on esitetty kattava arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, jotka ovat olennainen osa sisäistä valvontaa. Kaupunginhallituksen kannanoton mukaan sisäisen valvonnan ja siihen sisältyvän sisäisen tarkastuksen perusteella on saatu kohtuullinen varmuus siitä, että kau-

pungin toimintoja on hoidettu olennaisilta osin sääntöjen, ohjeiden ja päätösten mukaisesti ja että toiminnassa ei ole ollut vakavia ongelmia tai puutteita. Riskienhallinnan osalta konkreettisina toimenpiteinä selonteossa mainitaan tammikuussa 2013 päivitetty kaupungin tietoturvapoliittikka sekä kaupungin turvallisuussuunnitelma.

Konsernivalvonnan selonteosta puuttuu edellisvuosien tapaan konsernitavoitteiden asettamista koskeva kuvaus ja arviointi. Samoin konsernipalvelujen käyttöä ja niiden siirtohinnoittelun kustannusvastaavuutta koskevaa selvitystä ei ole edelleenkään esitetty. Konsernipalveluilla tarkoitetaan palveluja, joita konserniyhteisö tuottaa keskitetysti muille konserniyhteisöille, esim. Kiinteistöpalvelu Savotek Oy:n tuottamat kiinteistöpalvelut.

Kaupunkikonsernin kehittämis- ja omistajaohjausvastuu on keskitetty kehitysjohtajalle. Hän huolehtii selonteon mukaan mm. siitä, että yhtiökokousten päätöspöytäkirjat toimitetaan tiedoksi kaupunginhallitukselle. Vuoden 2012 aikana kyseisiä pöytäkirjoja ei kaupunginhallituksen tietoon toimitettu. Onko tiedonkulku kaupunkikonsernissa muutoin hoidettu tarkoituksenmukaisella tavalla?

Riskienhallintajärjestelmien toimivuudesta tytäryhteisöissä on edellisvuoden tapaan todettu, että niissä on kehittämistarpeita. Tilinpäätösyleisohjeessa todetaan, että mikäli konsernivalvonnassa on havaittu puutteita, niiden korjaamisesta on tehtävä esitys. Minkälaisiin kehittämistarpeisiin vuodesta toiseen viitataan ja mitä konkreettisia toimenpiteitä niiden johdosta on tehty?

Tilinpäätöksen konsernia koskevissa tekstiosuuksissa oli edelleen kirjoitusvirheitä konserniyhtiöiden nimissä. Samoin tekstissä mainitaan yhä "asuntoyhtiöt", joilla viitataan vuokratyöyhtiöihin.

9 YHTEENVETO

Vuoden 2012 aikana valmistauduttiin kuntaliitoksiin. Savonlinnan kaupunki laajeni vuoden 2013 alusta, kun Kerimäen ja Punkaharjun kunnat yhdistyivät kaupunkiin. Kaupungin asukasluku kasvoi lähes 35 % ja pinta-ala noin 82 %. Kuntaliitos aiheutti ennakoitua enemmän työtä toimintojen järjestämisessä.

Savonlinnan palvelut pystyttiin toteuttamaan kohtuullisen hyvin, mutta tilinpäätöksestä tuli 7,22 miljoonan euron alijäämäinen. Alijäämän syynä oli erityisesti ostopalveluissa ja henkilöstömenoissa tapahtunut odotettua voimakkaampi kustannusten nousu, joka tulee kertaantumana tulevana vuosina. Siksi onkin kiinnitettävä huomiota siihen, mitä palveluita kaupungin toimesta tuotetaan. Vaarana on, että kaupunki joko velkaantuu rajusti tai veronkorotukset ovat suuria

Kaupungissa jo käynnissä olevat sekä suunnitellut suuret investoinnit johtavat joka tapauksessa kaupungin rajuun lisävelkaantumiseen. Onneksi matala korkotasoa jatkuessaan auttaa lieventämään velkojen kasvusta aiheutuvaa korkokulujen painetta. Kaupungin johdossa on tiedostettu tilanteen vakavuus ja nyt uusilta päättäjiltä toivotaan jämäköitä ja oikean suuntaisia päätöksiä.

Savonlinnan kaupungin visio on ”Savonlinna on vetovoimainen Saimaan saariston keskuskaupunki, jossa ihmisen on hyvä elää”. Kaupungin johtoryhmän jäsenet eivät yhtä lukuun ottamatta vastanneet tarkastuslautakunnalle, kuinka visio näkyy arkisessa elämässä ja päätöksenteossa. Kun kaupungille nyt ollaan tekemässä uutta strategiaa ja visiota, toivoisi hieman sitoutuneempaa otetta strategian sisältöön.

Savonlinnan kaupungilla on monia vahvuuksia, esimerkiksi sitoutunut ja osaava henkilöstö, kiinnostavat matkailukohteet, ainutlaatuinen luonto, laaja-alainen yritystoiminta sekä monipuolinen koulutustarjonta ja kulttuurielämä. Näitä vahvuuksia kehittämällä voidaan taloudellisista vaikeuksista huolimatta katsoa luottavaisesti tulevaisuuteen.

10 TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KAUPUNGINVALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2012 kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että kaupunginvaltuusto pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista kaupunginhallituksen selvitykset niin, että ne voidaan käsitellä valtuustossa viimeistään kuluvan vuoden syyskuun loppuun mennessä.

11 ALLEKIRJOITUKSET

Savonlinnassa 3.6.2013

Jarmo Luostarinen
puheenjohtaja

Erja Linnamurto
varapuheenjohtaja

Ilpo Kiema
jäsen

Mervi Kontinen
jäsen

Tiina Lukkarinen
jäsen

Hannu Nykänen
jäsen

Harri Okkonen
jäsen

Heli Roivio
jäsen

Asko Ruuskanen
jäsen